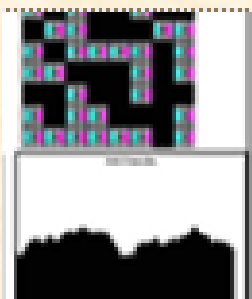
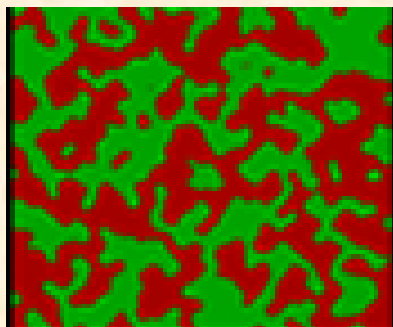

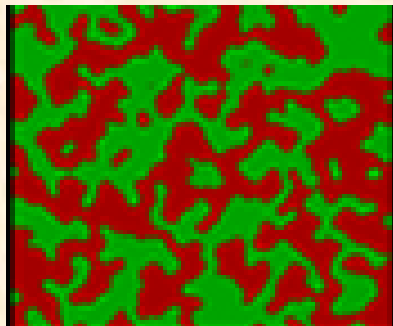
Véletlenszámok

Véletlenszámok

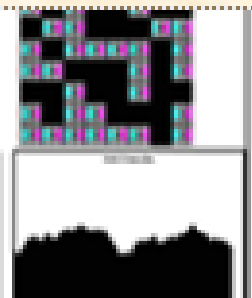
- Valószínűség-számítási alapfogalmak:
- Esemény, elemi esemény
  - Gyakoriság, relatív gyakoriság, valószínűség
  - Eloszlás, eloszlásfüggvény, sűrűségfüggvény, függetlenség
  - Várható érték, szórásnégyzet

Véletlenszámok

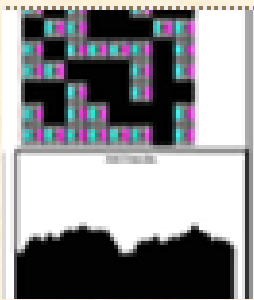
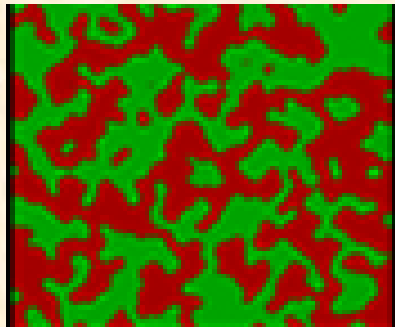

Követelmények:

- minden lehetséges kimenetele előbb-utóbb bekövetkezzen
- az előzőekből ne lehessen következtetni a következőre
- szokásos problémái: periodikus, illetve elfajulhat

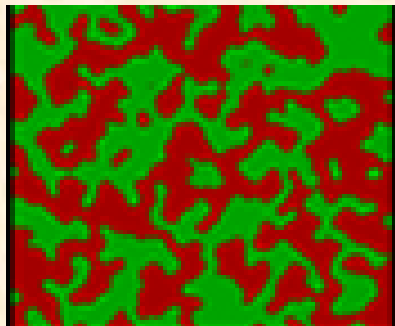
Véletlenszámok

Megvalósítás:

- V_0 kezdőszám választása
- $V_{n+1} := f(V_n)$
- $0 \leq V_i < M$ egész számok
- kezdőszám ne legyen megismételhető –
belső óra használata
- miért nem jó az óra általában véletlenszám
készítésre?

Véletlenszám előállítási módszerek

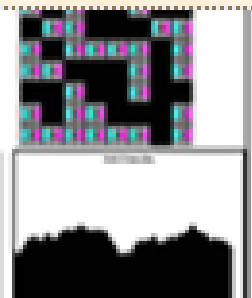

Négyzetközép módszer

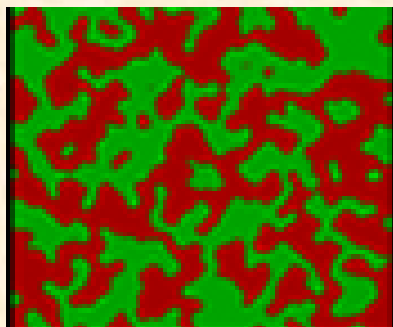
- v_0 := tetszőleges K jegyű egész szám
- $v_{n+1} := v_n * v_n$ középső k számjegye

Szorzatközép módszer

- v_0 := tetszőleges K jegyű egész szám
- $v_{n+1} := A * v_n + B$ középső k számjegye

Véletlenszám előállítási módszerek

Szoratközép módszer

Program:

```
Be: R0; A:=11; B:=53
```

```
Ciklus amíg szükséges
```

```
Ki: R0
```

```
R:=egészcím ( (R0*A+B) /10)
```

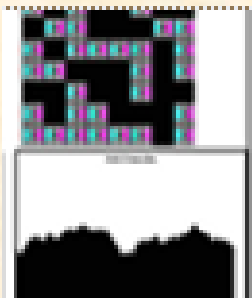
```
R0:=R-100*egészcím (R/100)
```

```
Ciklus vége
```

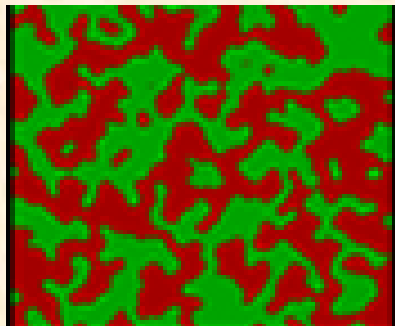
Program vége.

Ha pl. $R0=73$, akkor ezt kapjuk:

73, 85, 98, 13, 19, 26, 33, 41, 50, 60, 71, 83, 96, 10,
16, 22, 29, 37, 46, 55, 65, 76, 88, 2, 7, 13, 19...

Véletlenszám előállítási módszerek

Lineáris kongruencia módszer

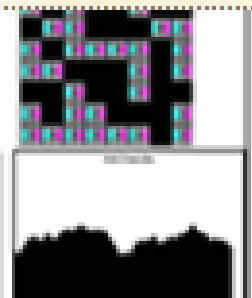
- $v_0 :=$ tetszőleges egész szám
- $v_{n+1} := (a * v_n + c) \bmod m$

Állítás: Ha $m = 2^k$, $a = 4 * x + 1$, $(c, m) = 1$ (és m prímosztói $a-1$ -nek is prímosztói), akkor m lesz a periódushossz

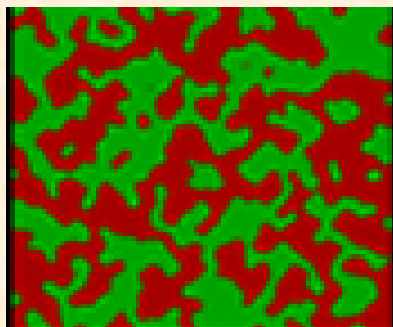

Nemlineáris kongruencia módszer

- $v_{n+1} := f(v_n) \bmod m$ képletben f nemlineáris függvény, f több korábbi értéktől függ, ...

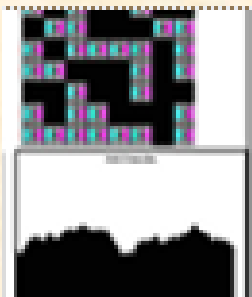

Véletlenszám előállítási módszerek

Megjósolhatóság kérdése

- v_0 := nem ismert
- a, c nem ismert
- m nem ismert?
  - $x_i := v_i / m$ valós szám!
  - ha $0 \leq v_i < m$, akkor $0 \leq x_i < 1$!

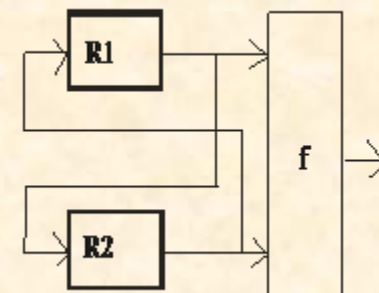
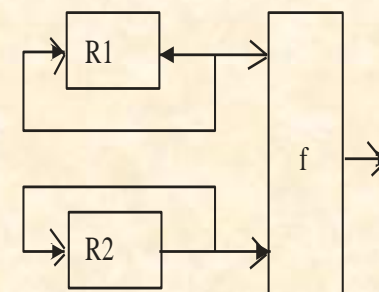
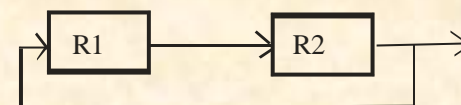
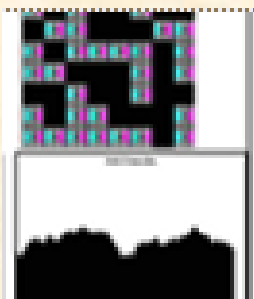
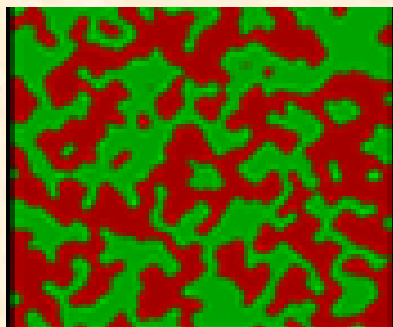

Véletlenszám előállítási módszerek

Kombinált módszerek

- soros kapcsolás
- párhuzamos kapcsolás
- visszacsatolósos kapcsolás

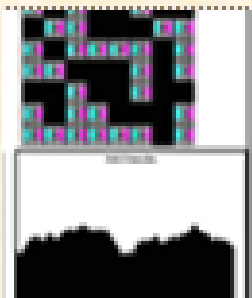
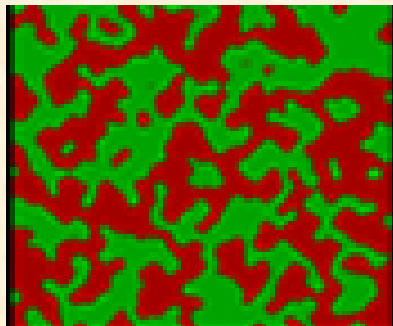

Véletlenszám előállítási módszerek

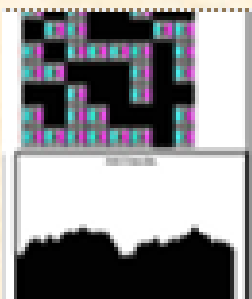
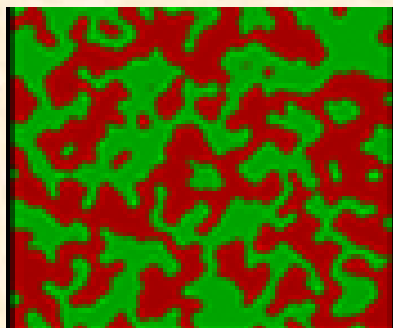

Kombinált módszerek

- Az f függvény megvalósítási lehetőségei
  - speciális művelet (pl. bitenkénti kizáró vagy) a 2 véletlenszám között
  - zavarás
  - keverés
  - egyik a másik számaiból választ
  - egyik a másik véletlen tagjait helyettesíti
  - ...

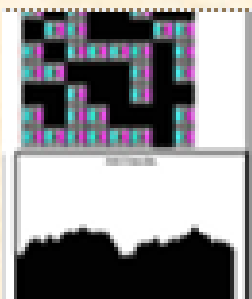
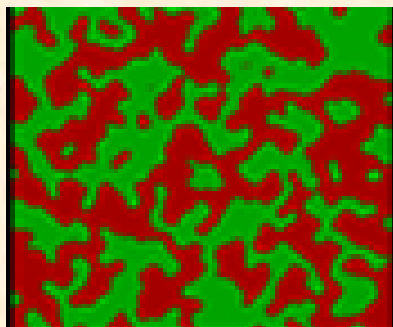
Véletlenszámok ellenőrzése

Mit nevezünk véletlennek

- 1-egyenletes – a v_i véletlenszámok a $[0, M)$ intervallum bármely $[a, b)$ részintervallumába esés valószínűsége csak az intervallum hosszától függ
- 2-egyenletes – a (v_i, v_{i+1}) véletlenszám párok a $([0, M), [0, M))$ négyzet bármely $([a, b), [c, d))$ résztéglalapjába esés valószínűsége csak a téglalap területétől függ
- K -egyenletes – ...
- ∞ -egyenletes – minden K -ra K -egyenletes

Véletlenszámok ellenőrzése

Módszerek

- számjegy gyakoriság vizsgálat
- számjegysorozat gyakoriság vizsgálat
- számminták gyakorisága
- kombinációk gyakorisága (póker teszt)
- futampróba
- szériavizsgálat
- 1-, 2-egyenletesség vizsgálat
- hézagpróba

A high-angle, top-down view of a modern building's atrium. The central feature is a large, square skylight with a grid of white frames. The surrounding walls are composed of a grid of red panels, with numerous windows integrated into the design. The perspective is from above, looking down into the space.

Vége